

De inauguratie van de DOT¹

Dit is een verslagje van de inauguratie van de DOT (Dutch Open Telescope, voorheen OTT = Open Toren Teleskoop) en andere nieuwe telescopen op La Palma op 29 juni. Deze festiviteit maakte deel uit van een twee-daagse happening: op 30 juni werden ook een aantal nieuwe sterrekundige faciliteiten op Tenerife (Observatorio del Teide, Izana) officieel geïnaugureerd.

De belangrijkste nieuwe faciliteit op La Palma is de Italiaanse 3.5 meter Galileo sterreteleskoop. Via Jo Bruls (postdoc op het IAC te La Laguna) had het gerucht me al bereikt dat de officiële plechtigheden, met de Spaanse koning en koningin en de ministers van cultuur en/of wetenschappen van Spanje, Italië en Frankrijk, beperkt zouden worden tot een formele sessie bij de Galileo (gebouw klaar, teleskoop ook, maar nog geen spiegel) en dat de HEGRA (Duits array detectoren voor gammastraling) en de DOT van daaraf op afstand mee zouden worden ingezegend.

Zo is het inderdaad gegaan. Koning en koningin kwamen 's middags per heli-copter, slechts een half uur te laat, en namen plaats op mooie zetels onder een fraai baldakijn, met de diverse ministers en directeur Sánchez van het Instituto de Astrofísica de Canarias (IAC). De vlaggen wapperden - maar niet de Nederlandse, want Nederland heeft (nog) geen verdrag inzake aanwezigheid op de Roque de los Muchachos. De genodigden, gesplitst in belangrijke personages (voor NL de ambassadeur, Piet van der Kruit en Kees Zwaan) en voetvolk, zaten netjes in de zon (ik ben er behoorlijk verbrand) en applaudiseerden beleefd na elke lange speech (Minister voor de Canarische eilanden, wetenschapsministers van Italië, Frankrijk en Spanje, de koning himself). Daarna de berg weer af voor het feestbuffet bij de Residencia. Het voetvolk was daarvoor niet uitgenodigd maar daar hebben we ons als goede Hollanders niets van aangetrokken.

De ambassadeur heeft Hammerschlag, Zwaan en mij aan de koning voorgesteld en we hebben even met hem mogen babbelen. Elk op onze eigen manier. Rob Hammerschlag heeft het open-teleskoop-concept uitgelegd. Kees voegde tactvol toe dat we zo dankbaar zijn voor de hulp van het IAC en Sánchez en dat daarom de Spaanse vlag naast de onze bij de DOT wapperde. Ik vroeg ontactvol of het waar was dat hij bij de vorige inauguratie Beatrix bijna in de Caldera had laten tuimelen (antwoord: ja, dat is waar ook).

---

¹Latere toevoeging: in 1997 was de DOT echt gereed en was er een uitgebreidere specifieke inauguratie door kroonprins Willem-Alexander met minister Ritzen en vele andere Nederlandse hoogwaardigheidsbekleders.

Een plechtig moment: de ballonnen ontstijgen de tent

Vanaf de Galileo kun je de DOT niet eens zien en de weg erheen blijft er ver vandaan. Omdat het duidelijk was dat aan HEGRA en DOT geen koninklijke aandacht ter plekke zou worden besteed, hebben wij kort voor de koninklijke ceremonie onze eigen DOT-doop geënceneerd. Een kortere en naar mijn smaak leukere plechtigheid dan die bij de Galileo.

Het gezelschap bestond uit:

- Prof. Göran Scharmer van de Zweedse Koninklijke Akademie van Wetenschappen. Hij is de directeur van de Zweedse zonnewacht op La Palma die ons buitengewone gastvrijheid verleent. Niet alleen mogen wij de DOT vanuit zijn gebouw bedienen, wij gebruiken ook de keuken en de computers en alle andere Zweedse faciliteiten. (Ik zal de komende maanden ook nog z'n teleskoop gebruiken voor waarnemingen tegelijk met de MDI en SUMER instrumenten aan boord van ESA's SOHO missie, het niet-ontpofte deel van ESA's eerste Cornerstone die vanuit het zon-aarde Lagrange punt L1 permanent de zon waarneemt);

- Ingegerd Hosinsky, eveneens van de Zweedse zonnewacht. Zij treedt voor de DOT op als lokale kontaktpersoon, ondermeer als technisch vertaalster bij het instrueren van kraanmachinisten;

- ambassadeur Willem Baron Bentinck van Schoonheten uit Madrid, als vervanger van minister Ritzen die door het IAC was uitgenodigd. Ik bleek hem

van vroeger te kennen (hij had mij ontgroend, dat geeft een sterke band);

- Ir. Frans van den Beemt van de Stichting Technische Wetenschappen die de afbouw, installatie en test van de DOT financiert;

- Piet van der Kruit, waarnemend Nederlands lid van de CCI (het internationale comité dat de telescopen op La Palma behartigt) en vertegenwoordiger van ASTRON. In beide functies leidde Piet de onderhandelingen waardoor de installatie van de DOT ook zonder verdrag Spanje-Nederland mogelijk werd;

- Kees Zwaan, met Prisca, als vertegenwoordiger van UU, faculteit en SIU, en natuurlijk ook als degene die ooit (lang geleden) tegen Hammerschlag begon over een zonneteleskoop zonder gebouw erom heen;

- Rob Hammerschlag, Felix Bettonvil en Piet Hoogendoorn, het "vaste" SIU-team dat hier de DOT opbouwt;

- Jely Bos van de Utrechtse IGF en Leo Noordervliet van de Centrale werkplaats Delft, als nu aanwezige representanten van de wisselende bezetting uit de beide werkplaatsen;

- Wim Lavrijsen, anderhalve dag ervoor cum laude in de natuurkunde afgestudeerd en nu hier om z'n studie sterrekunde bij mij af te ronden (en dat binnen vier jaar);

- ikzelf, als toekomstig gebruiker, met Rietje.

De ceremonie bestond uit een kort welkom door Rob Hammerschlag, een speech van Kees Zwaan waarin hij alle betreffende instanties en personen op een rijtje zette en bedankte, en een rede van de ambassadeur die begon met minister Ritzen te verontschuldigen en eindigde met een druk op een grote rode knop, waarna de koepelvormige tent van de DOT zich opende en een duizendtal ballonnen opstegen. De wind was deze dag zwakker dan gewoonlijk (en de seeing dus maar matig) zodat de ballonnen mooi omhoog gingen. Omdat de spleet langzaamaan breder werd ontsnapten ze in een lange kleurige sliert, een mooi gezicht.

De tent en het platform zijn klaar, een imposant gezicht ook nu het geheel nog op de grond staat. Beide zijn mooi wit, het platform was tevoren helemaal opgepoetst. De messing plaquette met de namen van de werkplaatsen en de sponsors, die Jaap Verkerk en de GF zo netjes hadden vervaardigd en mijn gehaaste autoriteit door Spanje goed had overleefd, blonk in de zon.

De verwachting is dat in augustus de toren overeind wordt gehesen en de teleskoop, nu nog ingepakt, er bovenop. Tot dusver verlopen de werkzaamheden uitstekend.